

Turistler Açısından Sürdürülebilir Bir Destinasyondan Beklentilerin Belirlenmesi (Determining Expectations of Tourists From Sustainable Destinations)

*Tuba Şahin ÖREN^a

Veli Erdinç ÖREN^b

^a Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Uşak-Türkiye (tuba.sahin@usak.edu.tr)
<https://orcid.org/0000-0003-0899-9421>

^b Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Uşak-Türkiye (erdinc.oren@usak.edu.tr)
<https://orcid.org/0000-0002-7614-644X>

MAKALE GEÇMİŞİ

Gönderim Tarihi:

27.01.2020

Kabul Tarihi:

22.04.2020

Anahtar Kelimeler:

Sürdürülebilir turizm
Sürdürülebilir destinasyon
Turist beklentileri

Keywords:

Sustainable tourism
Sustainable destination
Tourist expectations

Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

***Sorumlu Yazar:** Tuba Şahin ÖREN

E posta: tuba.sahin@usak.edu.tr

ÖZ

Sürdürülebilirlik hem destinasyonlar hem de turistler açısından giderek önem kazanmaya başlamış bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin ortaya çıkarılması, destinasyon yöneticilerinin pazarlama çabalarında katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmada sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Çalışma, nicel araştırma yöntemi kullanılarak desenleme yapılmıştır. Çalışmanın evrenini, herhangi bir turizm türüyle ilgilenen turistler oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın örnekleme yöntemi, kartopu ve maksimum örnekleme stratejisi olarak belirlenerek 627 katılımcıya çevrimiçi anket uygulama tekniğiyle ulaşılmaktadır. Çalışmadan elde edilen veriler, T-Testi ve Anova analizleri aracılığıyla analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda kadın turistler, erkek turistlere göre sürdürülebilir destinasyon beklentilerinde anlamlı farklılık ortaya koymaktadır. Yerel halkla iletişime geçmek, ekonomik değerlerin yerel halka yayılması ve destinasyonun çevresel zenginliklerinin korunması bağlamında konaklama eğilimi önem arz etmektedir.

ABSTRACT

Sustainability is emerging as an increasingly important concept for both destinations and tourists. The determination of tourist expectations from a sustainable destination is important in terms of contributing to the marketing efforts of destination managers. In this context, it is aimed to reveal the expectations of tourists from a sustainable destination. The study was designed by using quantitative research method. The universe of the study consists of tourists interested in any kind of tourism. In this context, the sampling method of the study was determined as snowball and maximum sampling strategy and 627 participants were reached via online survey method. The data obtained from the study were analyzed by T-Test and Anova analyzes. As a result of this study, female tourists reveal a significant difference in sustainable destination expectations compared to male tourists. The tendency to stay in the context of communicating with local people, spreading economic values to local people and preserving the environmental richness of destinations is important.

GİRİŞ

Günümüzde sürdürülebilirliği bütünleştirmek talebin vazgeçilmez bir gereksinimidir ve turizm sektörü içinde bu durum bir istisna değildir (Khairat ve Maher, 2012: 229). Özetle, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma konusu turizm sektörü içinde önemli bir yer oluşturmaktadır (Islam vd., 2019: 1). “Sürdürülebilir turizm destinasyonu”, destinasyonlarda sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek için tanıma programlarında kullanılan bir terim olarak öne çıkmaktadır (Lee, 2001: 313).

Sürdürülebilir turizm kavramı ise gelişme gösterdiği yıllar içerisinde, araştırmacılar tarafından çeşitli açılardan incelenmektedir. Söz konusu bu incelemelerin sürdürülebilir turizmin temelini oluşturan; ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel (Rutty ve Richardson, 2019; Kristjánsdóttir, 2019) bağlamlarda değerlendirilmelerin yapıldığı gözlenmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda, turizm çeşitleri kapsamında; çevresel açıdan sürdürülebilir kurvaziyer turizmi (Johnson, 2002), organik çiftliklerin turizm üzerindeki etkisi (Choo ve Jamal, 2009), festival turizminin (O'Sullivan ve Jackson, 2002), kırsal turizmin (Gannon, 2009) yerel sürdürülebilir ekonomiye katkısının değerlendirilmesi, sürdürülebilir turizmde yeşil ekonomiye yönelik gelişmelerin ve zorlukların irdelenmesi (Pan vd., 2018), toplum temelli turizmin, sürdürülebilir kalkınmaya etkisi (Lee ve Jan, 2019) gibi alan yazında değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir.

Özellikle turist memnuniyeti açısından değerlendirildiğinde, destinasyon yöneticileri destinasyonla ilgili aldıkları kararlarda; ekonomik sürdürülebilirlik, sosyo-kültürel sürdürülebilirlik (Gebreegziabher Asmelash ve Kumar, 2019: 24) ve çevresel sürdürülebilirlik (Hornoiu vd., 2014) kavramlarına önem vermeleri gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle sürdürülebilir turizm kavramı, turizm endüstrinin hem sosyo-kültürel hem de çevresel açıdan sürdürülebilir olmasını sağlarken (Spenceley, 2005), turizm gelişiminin ekonomik ve sosyal avantajlarını koruma konusunda daha fazla farkındalık yaratmaktadır (Triari Dwijyanthi vd., 2017: 16).

Turistlere otantik deneyimler yaşatmak, toplumların ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan sürdürülebilirliğini garanti altına almaktadır (Polar Research and Policy Initiative, 2019: 14). Bununla birlikte bir destinasyonda gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin ekonomik, sosyo-kültürel yönleri ve ilgili destinasyondaki belirli toplulukların çevresi üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri yadsınmamaktadır (Madafuri, 2018: 233; Mylan, 2018).

Olumsuz etkiler nedeniyle destinasyonda tahribat meydana gelirse, sürdürülebilir bir destinasyon bahsetmek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle turistlerin destinasyonlardan beklentilerinin açık bir şekilde anlaşılması oldukça önemlidir. Diğer ifadeyle, belirli bir destinasyonun ömrünün sürdürülmesi, pazar talebine ve rekabet güçlüklerine cevap verebilme yeteneği geliştirildiğinde mümkün olmaktadır (Hassan, 2000: 239).

Çalışmada, turistlerin sürdürülebilir bir destinasyon beklentileri; ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan incelenerek ortaya çıkarılmaktadır. Söz konusu bu beklentilere uygun cevap verebilecek özellikte destinasyonlar geliştirmek veya destinasyonların bu beklentilere uygun bir şekilde dönüşümünü sağlamak sürdürülebilirlik açısından önemlidir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Sürdürülebilir destinasyonlardan turistlerin beklentilerini ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan değerlendirilmesi temel amaç olarak belirlenen bu çalışmada alt amaçlar da aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaş arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durumu arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eğitim derecesi arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumu arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türü arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresi arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığı arasında anlamlı bir fark var mıdır?

- Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ilgili duyulan turizm türü arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Çalışma, nicel araştırma yöntemleri kullanılarak desenlenmiştir. Çalışmanın yapısını oluşturan alt amaçları sorgulamak amacıyla elde edilen veriler, çeşitli analizlerle incelenmiş ve çalışmanın amacı yordanmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, herhangi bir turizm çeşidiyle ilgilenen ve katılım gösteren turistler oluşturmaktadır. Destinasyonların, birden fazla turizm türünde faaliyet verebilir yapıda olması ve bu durumun sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için gerekli önerilerin getirilmesi amacıyla turist profilinde kısıtlamaya gidilmemiştir. Turist profilinde herhangi bir kısıtlamaya gidilmeyerek, turist çeşitliliğinin artırılması amacı güdüldüğü için maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi, örnekleme yöntemi olarak belirlenmiştir. Ancak hem turist profilindeki hem de turizm türlerindeki çeşitlilik, veri toplama sürecinde zaman, maliyet ve turist profili üzerindeki kontrolün kaybedilmesi gibi kısıtlamalar nedeniyle kartopu örnekleme stratejisinin de uygulanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede araştırmada, örneklem hacmi belirlenirken maksimum çeşitlilik ve kartopu örnekleme olmak üzere toplamda iki örnekleme stratejisi kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı, Veri Toplama ve Analizi

Nicel araştırma yöntemleri doğrultusunda veri toplama aracı olarak anket formu belirlenmiştir. Şahin Ören'in (2018) "Spor Turizmi Aracılığı İle Sürdürülebilir Destinasyon Geliştirme: Hava Sporları Açısından Uşak İli Potansiyeli" isimli çalışmasında geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Bu çerçevede, anket formunda 1-9 arasındaki önermeler (9 madde) sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin ekonomik, 10-19 arasındaki önermeler (10 madde) sosyo-kültürel, 20-33 arasındaki önermeler (14 madde) çevresel açıdan turistlerin beklentilerini temsil eden önermelerdir. Anket formunun ikinci aşamasında turistlerin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim seviyesi, yaşanan bölge, meslek vb.) tespit etmek amacıyla kullanılacak on bir soru bulunmaktadır.

Anket saha çalışması 10/10/2019- 21/11/2019 tarihleri arasında çevrim içi anket uygulaması aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Kartopu örnekleme stratejisi gereğince araştırmacılar tarafından önceden belirlenen katılımcı grubuna anket linki, elektronik posta aracılığı ile gönderilmiş ve çalışma konusu ile ilgili diğer katılımcılara ulaştırılması istenmiştir. Araştırmacılar tarafından katılımcı grup belirlenirken maksimum çeşitlilik dikkate alınmıştır.

Toplamda 656 katılımcı turiste ulaşılarak veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Ancak 29 katılımcının ifadelerine verdiği yanıtlarda tutarsızlıklarla karşılaşmış olması nedeniyle veri setinden yanıtları çıkarılmıştır. 627 katılımcı turistten aldığı yanıtlar dikkate alınarak veri seti oluşturulmuştur.

Sürdürülebilir bir destinasyon turistlerin beklentilerini belirleyebilmek amacıyla kullanılan anket formu aracılığıyla elde edilen veri setinin yapı geçerliliğini ve güvenilirliğini tespit edebilmek amacıyla yapılan güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda Cronbach Alpha ($0,70 < \alpha < 1$) değeri 0,95 olarak tespit edilmiştir.

Araştırma konusuyla ilgili önermelerin hangi boyutları temsil ettiğini tespit edebilmek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Uygulanan faktör analizinde temel bileşenler analizi çıkartma yöntemi, Varimax ise döndürme yöntemi olarak kullanılmıştır. İlgili önermelerin faktör analizine uygunluğunu tespit edebilmek amacıyla KMO ve Bartlett (KMO: ,853; Bartlett's Test of Sphericity: Approx. Chi-Square 23034.113; Sig.: ,000) testleri yapılmış ve yapı geçerliliğinin iyi olduğu tespit edilmiştir.

Döndürmeye tabi tutulmuş faktör matrisi (rotated component matrix)'nde bazı sorularda birbirine çok yakın faktör yüklerinin ya da 0,40 değerinden düşük faktör yüklerine sahip değişkenlerin olduğu tespit edilmiştir. 0,30 ya da daha düşük faktör yükü, faktör yüklerini kesmek için yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak birçok araştırmacı faktör yükü analizi çalışmalarında daha yüksek olan 0,40 faktör yükünü kesmek için kullanmaktadır (Lester vd., 2014:67). Bu bağlamda Döndürülmüş Yüklemeler Matrisi (rotated component matrix) incelendiğinde faktör yüklerinin 0,40 değerinden yüksek olduğu görülmüş olmasına rağmen faktör boyutlarından birinin tek bir değerden oluştuğu görülmüştür. Bu sebeple ilgili faktörü oluşturan önerme analizden çıkarılarak, faktör analizi yenilenmiş ve altı boyut elde edilmiştir.

Faktör analizi sonucunda bağımlı değişkenler ile iki gruplu bağımsız değişkenler için T-Testi ve bağımlı değişkenler ile iki gruptan fazla bağımsız değişkenler için Anova analizleri yapılmıştır. Anova analizi ile birlikte farklılıkların hangi ikili gruplardan oluştuğunu belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Sürdürülebilir bir destinasyonda turistlerin; ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan beklentilerinin belirlenebilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada 627 katılımcı turistten görüşü yansıtılmaktadır. Katılımcı turistlerin demografik özelliklerinin belirlenebilmesi

amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) analizi yapılmıştır. Tablo 1’de katılımcı turistlere ilişkin demografik özellikler gösterilmektedir.

Tablo 1: Turistlerin demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi

Değişkenler	Gruplar	f	%	Değişkenler	Gruplar	f	%	
Cinsiyet	Erkek	284	45.3	Eğitim	Okur-Yazar	36	5.7	
	Kadın	329	52.5		İlköğretim	38	6.1	
Yaş	20 Yaş ve Altı	181	28.9		Lise	360	57.4	
	21-30 Yaş	245	39.1		Ön lisans	115	18.3	
	31-40 Yaş	175	27.9		Lisans	72	11.5	
	41-50 Yaş	20	3.2		Yüksek Lisans	36	5.7	
	51 Yaş ve Üstü	181	28.9		Doktora	38	6.1	
İkamet Edilen Bölge	Bursa	4	.6		Turizm Faaliyetini Gerçekleştirmenin Tercih Edildiği Aylar	Ocak	27	4.3
	Denizli	8	1.3			Şubat	21	3.3
	Eskişehir	7	1.1			Mart	33	5.3
	İstanbul	57	9.1	Nisan		65	10.4	
	İzmir	115	18.3	Mayıs		76	12.1	
	Malatya	12	1.9	Haziran		135	21.5	
	Samsun	7	1.1	Temmuz		246	39.2	
	Ankara	29	4.6	Ağustos		234	37.3	
	Uşak	280	44.7	Eylül		171	27.3	
	Zonguldak	13	2.1	Ekim		48	7.7	
	Antalya	58	9.3	Kasım		3	.5	
	Düzce	16	2.6	Aralık		21	3.3	
Aydın	10	1.6	Özellikle Bir Ay Tercih Olmayanlar	244	38.9			
Konaklama Yapılan İşletme Türü	Konaklamasız	3	.5	Ekonomik Durum	Kötü	8	1.3	
	Otel	452	72.1		Orta	279	44.5	
	Pansiyon	41	6.5		İyi	293	46.7	
	İlgi Duyulan Turizm Türü	Apart	37	5.9	Çok İyi	30	4.8	
		Bungalov	31	4.9	Deniz-Kum-Güneş Turizmi	500	44.2	
		Çadır	21	3.3	Kültür Turizmi	447	39.5	
		Diğer	Ev Kiralama	8	1.3	Spor Turizmi	131	11.6
Yazlık	4		.6	Gastronomi Turizmi	151	13.3		
Konaklama Süresi	Günübirlik	3	.5	1 Yıl İçinde İkamet Edilen Yerden Ayrılma Sıklığı	2 ve daha az	264	42.1	
	2 Gün	115	18.3		3-5 defa	229	36.5	
	3 Gün	171	27.3		6-8 defa	58	9.3	
	4 Gün ve daha fazlası	318	50.7		9-11 defa	45	7.2	
Eşlik Edilme Durumu	Arkadaşlar	203	32.4		12-14 defa	15	2.4	
	Aile	306	48.8		15 ve daha fazla	10	1.6	
	Sevgili	79	12.6					
	Diğer	İş Arkadaşları	13		2.1			
		Aile ve Arkadaşlar	9	1.4				
	Hepsi	11	1.8					

Tablo 1’deki frekans analizi sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları eşit dağılım göstermektedir. Katılımcı turistlerin, yaş dağılımlarına bakıldığında ağırlıklı olarak 21-30 yaş grubunun katılım gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte 20 yaş ve altındaki katılımcı turistlerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Katılımcı turistlerin, eğitim dereceleri ağırlıklı olarak lise seviyesindedir ve ekonomik durumlarını “iyi” olarak belirtmektedir. Katılımcı turistlerin ağırlıklı olarak Uşak, İzmir, Antalya ve İstanbul illerinde ikamet etmektedir. Katılımcı turistler, sürekli ikamet ettikleri yerleri ağırlıklı olarak Deniz-Kum-Güneş ve Kültür turizmi için terk ederken, seyahat ettikleri özellikle bir ay olmadığını, yılda 2

sefer ya da daha az sıklıkla, aile bireyleriyle birlikte, 4 gün ve daha fazla süreyle, otelde konaklamayı tercih ettiklerini belirtmektedir.

Turistlerinin sürdürülebilir bir destinasyondan ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan beklentilerini oluşturan boyutları belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin uygunluğunu ölçmek amacıyla KMO analizi yapılmıştır. Sürdürülebilir bir destinasyondan turistlerinin beklentilerini oluşturan boyutlarının incelendiği faktör analizine ilişkin olarak 6 faktör yapısının olduğu görülmektedir. Tablo 2’de turistlerin sürdürülebilir bir destinasyondan beklentilerini gösteren faktör boyutları incelenmektedir.

Tablo 2: Turistlerinin sürdürülebilir destinasyondan ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel beklentilerine yönelik faktör analizi

Döndürülmüş yüklemeler matrisi ve ortak varyans

(Çıkartma Yöntemi: Temel Bileşenler Analizi. Döndürme Yöntemi: Varimax)

Faktör İsmi	İfadeler	Faktör Yükü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Faktörün Güvenirliği (0.70< α)
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Safılık)	Destinasyondaki katı atıkları azaltıcı önemlerin alınması önemlidir.	.870	24.487	,952
	Destinasyondaki sıvı atıkları azaltıcı önemlerin alınması önemlidir.	.865		
	Destinasyonun sera gazından etkilenme oranının azaltılmasına ilişkin çalışmalar yapılmalıdır.	.838		
	Destinasyondaki hayvan türlerinin korunmasına yönelik alınan tedbirler benim için önemlidir.	.834		
	Destinasyondaki bitki türlerinin korunmasına yönelik alınan tedbirler benim için önemlidir.	.831		
	Konaklama işletmelerinde su kullanımında tasarruf sağlayıcı önlemlerin alınması önemlidir.	.830		
	Konaklama işletmelerinde enerji kullanımında tasarruf sağlayıcı önlemlerin alınması önemlidir.	.817		
	Küresel iklim değişikliklerine karşı önlemler alınmış olmalıdır.	.802		
	Destinasyonda petrol, kömür vb. yakıtlar yerine güneş, rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmalıdır.	.765		
	Destinasyona gelen turistler çevreye zarar vermemek için toplu taşıma araçlarını kullanmalıdır.	.589		
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Destinasyonla ilgili ihtiyaç duyabileceğim her türlü bilgiye önceden ulaşabilmek önemlidir.	.743	41.888	,928
	Destinasyonla ilgili yerel halkın endişeleri dikkate alınmalıdır.	.722		
	Destinasyonla ilgili yerel halkın memnuniyetleri dikkate alınmalıdır.	.704		
	Turizm faaliyetlerine bağlı olarak gerçekleşen çevresel bozulmalardan olumsuz etkilenirim.	.703		
	Yerel halkın gündelik hayatına müdahale ettiğimi düşünmek beni rahatsız eder.	.642		
	Turizm faaliyetlerine bağlı olarak gerçekleşen kültürel bozulmalardan olumsuz etkilenirim.	.640		
	Destinasyonda yerel halk ile iletişime geçebildiğim ortamların olmasını beklerim.	.616		
	Doğal güzellikleri koruyucu önlemler alınmış olmalıdır.	.612		
Ekonomik	Destinasyonun sahip olduğu kültürel miras korunuyor olmalıdır.	.607	55.344	,833
	Turizm faaliyetlerinin yerel halka sosyal açıdan	.727		

Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	fayda sağladığını görmek isterim.			
	İşletmeler için benim memnuniyetim önemli olmalıdır.	.713		
	Turizmden elde edilen gelirin, yerel halka eşit bir şekilde dağıldığını görmek isterim.	.658		
	Satın alacağım ürünlerin ve hizmetlerin fiyatlarının görünebilir olması önemlidir.	.632		
	Turistik işletmelerde çalışan personel nitelikli olmalıdır.	.624		
	Turizm faaliyetlerine bağlı olarak gerçekleşen ekonomik bozulmalardan olumsuz etkilenirim. (Turistten elde edilecek gelirin artırılması amacıyla turistin istismar edilmesi)	.504		
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Turizm faaliyetini gerçekleştirdiğim bölgedeki yerel işletmelerden alışveriş yapmaya önem veririm.	.822	62.278	,754
	Turizm faaliyetini gerçekleştirdiğim bölgedeki yerel ürünlerden satın alırım.	.807		
	Turizm faaliyetini gerçekleştirdiğim bölgeden hediyelik eşya satın alırım.	.536		
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Destinasyona aşırı turist gelişi engellenmelidir.	.881	68.297	,810
	Destinasyona aşırı turist gelmesi durumunda yasak konarak bölgeye turist kabul edilmemelidir.	.853		
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Destinasyonla ilgili yerel işletmelerin memnuniyetleri dikkate alınmalıdır.	.868	74.277	,815
	Destinasyonla ilgili yerel işletmelerin endişeleri dikkate alınmalıdır.	.699		

Tablo 2’ de Döndürülmüş Yüklemeler Matrisi (rotated component matrix) incelendiğinde sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin altı boyuttan oluşmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın alan yazınında belirtildiği gibi faktör yüklerinin; çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik boyut olmak üzere temelde üç boyut altında toplandığı görülmektedir. Ancak örnekleme oluşturan katılımcı turistlerin ekonomik ve çevresel boyutları değerlendirirken, bu boyutları bir bütün görmediği kendi içinde gruplara ayırdığı gözlenmektedir. Alan yazın incelendiğinde sürdürülebilir turizmin on iki hedefi; Ekonomik Süreklilik, Yerel Refah, İstihdam Kalitesi, Sosyal Eşitlik, Ziyaretçi Memnuniyeti, Yerel Kontrol, Toplumsal Refah, Kültürel Zenginlik, Fiziki Bütünlük, Biyolojik Çeşitlilik, Kaynak Verimliliği, Çevresel Sağlık (UNEP, 2005) bağlamında ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel boyutların kendi aralarında on ikiye ayrıldığı görülmektedir. Söz konusu boyutların kendi içinde boyutlara ayrılmış olması alan yazın paralelinde gerçekleşen bir durumdur ve çalışmayla ilgili olası bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2’de “Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık) ” olarak ifade edilen boyut incelendiğinde doğal kaynaklar ve çevre ile ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte “Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)” olarak isimlendirilen faktör boyutundaki ifadeler ise doğal kaynaklar ve turizm ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Yerel halkın, kültürel bozulmalardan etkilenmemesinin önemli olduğuna yönelik ifadeler bir araya gelerek turistlerin sosyo-kültürel açıdan sürdürülebilir destinasyonlardan beklentilerini

gösteren faktör boyutunu oluşturmaktadır. Yerel halk ile turistlerin iletişime geçebileceği ortamların oluşturulması, yerel halka ait kültürel mirasın ve dokusunun korunuyor olması turistler için ayrıca önem teşkil etmektedir. Bunun gibi Tablo 2’de yer alan, yerel halkı kültürel bazda değerlendiren ifadelerin oluşturduğu faktör boyutu ise “Sosyo-kültürel Beklentiler” olarak isimlendirilmektedir.

Tablo 2’de “Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)” olarak ifade edilen boyut, turizmden sağlanan sosyal ve ekonomik faydanın, destinasyonda ev sahibi olarak nitelendirilen yerel halka, adil bir şekilde dağıtılması konusuna önem verilmesi gerektiğini göstermektedir. Turizm faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan gelirin, destinasyonda kalmasının sağlanmasına önem verildiğini gösteren faktör boyutu ise “Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)” olarak adlandırılmaktadır. Sürdürülebilir bir destinasyonda, turizm faaliyeti gerçekleştiren işletmelerin de memnuniyet ya da endişelerinin dikkate alınmasını belirten faktör boyutu “Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)” olarak isimlendirilmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile cinsiyet arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve bağımsız gruplar için T-Testi (Independent- Sample T- Test) uygulanarak analiz edilmiştir.

H_0 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile cinsiyete göre karşılaştırılması (t-testi sonuçları)

	Cinsiyet	N	\bar{X}	s.s.	s.d.	t	p
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Kadın	329	4.52	.500	611	3.578	,000
	Erkek	284	4.35	.646			
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Kadın	329	4.67	.441	611	8.610	,000
	Erkek	284	4.29	.654			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Kadın	329	4.11	.683	611	4.858	,000
	Erkek	284	3.82	.770			

Tablo 3’ te sürdürülebilir destinasyondan turist beklentilerinin belirlenebilmesi için 0,05 anlamlılık düzeyinde $p < 0,05$ bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Tablo 3 incelendiğinde “Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)” düzeyinde p değerinin 0,05’ten küçük olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle söz konusu beklenti boyutlarında H_0 hipotezi reddedilerek,

Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu kabul edilmektedir. Ortalama değerleri incelendiğinde; kadın turistlerin, Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) açısından yaptığı değerlendirmeler ile erkek turistlerin değerlendirmeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaş arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H₀= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaş arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaş arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 4: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaşa ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Gruplar arası	3.376	3	1.125	3.382	.018
	Gruplar içi	205.343	617	.333		
	Genel	208.719	620			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	33.531	3	11.177	22.973	.000
	Gruplar içi	300.183	617	.487		
	Genel	333.714	620			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	17.743	3	5.914	4.195	.006
	Gruplar içi	869.808	617	1.410		
	Genel	887.551	620			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	9.443	3	3.148	9.290	.000
	Gruplar içi	209.065	617	.339		
	Genel	218.508	620			

Tablo 4' teki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile yaş ile Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 4.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile yaşa ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Yaş	N	Ort.	s.s.	21-30 Yaş	31-40 Yaş	41-50 Yaş	51 Yaş ve Üstü
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	21-30 Yaş	181	4.44	.620	-	-	-	-
	31-40 Yaş	245	4.52	.609	-	-	-	-
	41-50 Yaş	175	4.56	.505	-	-	-	*
	51 Yaş ve Üstü	20	4.17	.232	-	-	*	-
	Toplam	621	4.50	.580				
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	21-30 Yaş	181	3.63	.807	-	*	*	*
	31-40 Yaş	245	4.05	.618	*	-	-	-
	41-50 Yaş	175	4.21	.664	*	-	-	-
	51 Yaş ve Üstü	20	4.13	.812	*	-	-	-
	Toplam	621	3.97	.733				
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	21-30 Yaş	181	3.13	1.16	-	-	-	-
	31-40 Yaş	245	3.45	1.10	-	-	*	-
	41-50 Yaş	175	3.12	1.33	-	*	-	-
	51 Yaş ve Üstü	20	3.60	1.03	-	-	-	-
	Toplam	621	3.27	1.19				
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	21-30 Yaş	181	4.12	.698	-	*	-	-
	31-40 Yaş	245	4.41	.575	*	-	*	-
	41-50 Yaş	175	4.21	.474	-	*	-	-
	51 Yaş ve Üstü	20	4.25	.256	-	-	-	-
	Toplam	621	4.27	.593				

Tablo 4.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 4.1 Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik) ile yaşa incelendiğinde 21-30 Yaş (= 4,44) ile 31-40 Yaş (=4,52) arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “41-50 Yaş ve 51Yaş ve Üstü” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre 41-50 Yaş aralığındaki turistlerin, 51 Yaş ve Üstü aralığındaki turistlere göre daha fazla sosyal eşitliğe bağlı ekonomik beklentiler içerisinde olduğu ve bununla ilgili değerlere önem verdikleri tespit edilmektedir (41-50 Yaş= 4,56).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 4.1 Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile yaşa göre incelendiğinde “21-30 Yaş - 31-40 Yaş”, “21-30 Yaş - 41-50 Yaş” ve “21-30 Yaş ve 51Yaş ve Üstü” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre 41-50 Yaş aralığındaki turistlerin, diğer yaş aralığındaki turistlere göre daha fazla yerel halka, refah sağlayabilecek ekonomik beklentiler içerisinde olduğu görülmektedir (41-50 Yaş= 4,21).

Tablo 4.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 4.1 Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ile yaşa incelendiğinde 21-30 Yaş (= 3,13) ile 51 Yaş ve Üstü (=3,60) arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “31-40 Yaş” ve “41-50 Yaş” ikili grupları arasında anlamlı bir

fark olduğu görülmektedir. Buna göre 31-40 Yaş aralığındaki turistlerin, 41-50 Yaş aralığındaki turistlere göre daha fazla kaynak verimliliğine önem vererek sürdürülebilir bir destinasyondan çevresel bir beklenti içerisinde olduğu belirlenmektedir (31-40 Yaş= 3,45).

Tablo 4.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 4.1 Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) ile yaşa incelendiğinde 51 Yaş ve Üstü (= 4,25) ikili gruplar arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “21-30 Yaş ve 31-40 Yaş” ve “31-40 Yaş ve 41-50 Yaş” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre 31-40 Yaş aralığındaki turistlerin, 21-30 Yaş ve 41-50 Yaş aralığındaki turistlere göre daha fazla ekonomik sürekliliğe bağlı ekonomik beklentiler içerisinde olduğu görülmektedir (31-40 Yaş= 4,41).

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir farkın olup olmasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H_0 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 5: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	20.792	3	6.931	14.048	.000
	Gruplar içi	298.974	606	.493		
	Genel	319.766	609			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	104.553	3	34.851	27.408	.000
	Gruplar içi	770.552	606	1.272		
	Genel	875.105	609			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	6.032	3	2.011	27.408	.000
	Gruplar içi	199.109	606	.329		
	Genel	205.141	609			

Tablo 5’ teki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile ekonomik durum ile Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 5.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Ekonomik Durum	N	\bar{X}	s.s.	Kötü	Orta	İyi	Çok İyi
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Kötü	8	3.00	.000	*	*	*	*
	Orta	279	3.97	.731	*	-	-	-
	İyi	293	3.97	.709	*	-	-	-
	Çok İyi	30	4.64	.338	*	-	-	-
	Toplam	610	3.99	.724				
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Kötü	8	4.00	.000	-	*	-	-
	Orta	279	2.84	1.25	*	-	*	*
	İyi	293	3.51	1.057	-	*	-	-
	Çok İyi	30	4.33	.479	-	*	-	-
	Toplam	610	3.25	1.19				
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Kötü	8	5.00	.000	-	*	*	*
	Orta	279	4.26	.468	*	-	-	-
	İyi	293	4.32	.685	*	-	-	-
	Çok İyi	30	4.06	.172	*	-	-	-
	Toplam	610	4.29	.580				

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 5.1 Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile ekonomik duruma göre incelendiğinde “Kötü - Orta”, “Kötü - İyi” ve “Kötü-Çok İyi” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre ekonomik durumunu “Çok İyi” olarak belirten turistlerin, diğer ekonomik durum aralığındaki turistlere göre daha fazla yerel halka, refah sağlayabilecek ekonomik beklentiler içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Çok İyi}}= 4,64$).

Tablo 5.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 5.1 Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ile ekonomik durum incelendiğinde “Kötü - Orta”, “Orta - İyi”, “Orta - Çok İyi” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre ekonomik durumunu “Çok İyi” olarak belirten turistlerin, diğer ekonomik durum aralığındaki turistlere göre daha fazla kaynak verimliliğine önem vererek sürdürülebilir bir destinasyondan çevresel bir beklenti içerisinde olduğu belirlenmektedir ($\bar{X}_{\text{Çok İyi}}= 4,33$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 5.1 Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) ile ekonomik durum incelendiğinde “Kötü - Orta”, “Kötü - İyi” ve “Kötü - Çok İyi” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre ekonomik durumunu “Kötü” olarak belirten turistlerin, diğer ekonomik durum aralığındaki turistlere göre daha fazla ekonomik sürekliliğe bağlı ekonomik beklentiler içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Çok İyi}}= 4,64$).

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eğitim derecesi arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H₀= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eğitim derecesi arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eğitim derecesi arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 6: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eğitim derecesine ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Gruplar arası	9.155	4	2.289	10.524	.000
	Gruplar içi	133.977	616	.217		
	Genel	143.132	620			
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Gruplar arası	7.222	4	1.806	5.631	.000
	Gruplar içi	197.518	616	.321		
	Genel	204.740	620			
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Gruplar arası	5.731	4	1.433	4.348	.002
	Gruplar içi	202.988	616	.330		
	Genel	208.719	620			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	53.489	4	13.372	29.395	.000
	Gruplar içi	280.225	616	.455		
	Genel	333.714	620			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	244.871	4	61.218	58.676	.000
	Gruplar içi	642.680	616	1.043		
	Genel	887.551	620			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	12.260	4	3.065	9.154	.000
	Gruplar içi	206.248	616	.335		
	Genel	218.508	620	2.289		

Tablo 6'daki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile eğitim derecesi ile Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık), Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 6.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eğitim derecesine ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Eğitim Derecesi	N	Ort.	s.s.	Lise	Ön Lisans	Lisans	Yüksek lisans	Doktora
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Lise	36	4.99	.028	-	*	*	*	*
	Ön Lisans	38	4.78	.230	*	-	-	-	-
	Lisans	360	4.60	.409	*	-	-	-	-
	Yüksek lisans	115	4.55	.728	*	-	-	-	-
	Doktora	72	4.42	.400	*	-	-	-	-
	Toplam	621	4.61	.480					
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Lise	36	4.60	.249	-	-	-	-	-
	Ön Lisans	38	4.78	.199	-	-	*	*	-
	Lisans	360	4.37	.617	-	*	-	-	-
	Yüksek lisans	115	4.44	.662	-	*	-	-	-
	Doktora	72	4.50	.313	-	-	-	-	-
	Toplam	621	4.44	.574					
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Lise	36	4.18	.863	-	*	*	-	*
	Ön Lisans	38	4.61	.297	*	-	-	-	-
	Lisans	360	4.50	.571	*	-	-	-	-
	Yüksek lisans	115	4.47	.631	-	-	-	-	-
	Doktora	72	4.64	.394	*	-	-	-	-
	Toplam	621	4.50	.580					
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Lise	36	4.38	.360	-	-	*	*	-
	Ön Lisans	38	4.56	.790	-	-	-	-	-
	Lisans	360	3.81	.672	*	-	-	-	-
	Yüksek lisans	115	3.80	.754	*	-	-	-	-
	Doktora	72	4.53	.593	-	-	-	-	-
	Toplam	621	3.97	.733					
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Lise	36	2.12	1.39	-	*	*	*	*
	Ön Lisans	38	1.34	.494	*	-	-	-	-
	Lisans	360	3.31	1.081	*	-	-	-	-
	Yüksek lisans	115	3.66	1.00	*	-	-	-	-
	Doktora	72	3.99	.630	*	-	-	-	-
	Toplam	621	3.27	1.19					
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Lise	36	4.45	.483	-	*	-	-	-
	Ön Lisans	38	4.73	.323	*	-	*	*	*
	Lisans	360	4.21	.605	-	*	-	-	-
	Yüksek lisans	115	4.32	.635	-	*	-	-	-
	Doktora	72	4.13	.482	-	*	-	-	-
	Toplam	621	4.27	.593					

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel

Saflık) ile eğitim derecesine göre incelendiğinde “Lise-Ön lisans”, “Lise-Lisans”, “Lise-Yüksek lisans” ve “Lise-Doktora” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim derecesini “Lise” olarak belirten turistlerin, diğer eğitim derecelerine sahip turistlere göre daha fazla biyolojik çeşitlilik ve çevresel saflık değerlerine önem verdiği görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Lise}}=4,99$).

Tablo 6.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Sosyo-Kültürel Beklentiler ile eğitim derecesi incelendiğinde “Lise” ($\bar{X}=4,60$) ve “Doktora” ($\bar{X}=4,50$) eğitim derecesine sahip turistler arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “Ön lisans-Lisans” ve “Ön lisans-Yüksek lisans” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim derecesini “Ön lisans” olarak belirten turistlerin, diğer eğitim derecesine sahip turistlere göre daha fazla sürdürülebilir bir destinasyondan sosyo-kültürel beklenti içerisinde olduğu belirlenmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön lisans}}=4,33$).

Tablo 6.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik) ile eğitim derecesi incelendiğinde “Yüksek lisans” ($\bar{X}=4,47$) eğitim derecesine sahip turistler arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “Lise-Ön lisans”, “Lise-Lisans” ve “Lise-Doktora” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim derecesini “Doktora” olarak belirten turistlerin, diğer eğitim derecesine sahip turistlere göre daha fazla ekonomik açıdan sosyal eşitliğin sağlandığı bir sürdürülebilir destinasyon beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Doktora}}=4,64$).

Tablo 6.1’de farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile eğitim derecesi incelendiğinde “Ön lisans” ($\bar{X}=4,56$) ve “Doktora” ($\bar{X}=4,53$) eğitim derecesine sahip turistler arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “Lise-Lisans” ve “Lise-Yüksek lisans” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim derecesini “Ön lisans” olarak belirten turistlerin, diğer eğitim derecesine sahip turistlere göre daha fazla yerel halka, refah sağlayabilecek ekonomik beklentiler içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön lisans}}=4,56$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ile eğitim

derecesine göre incelendiğinde “Lise-Ön lisans”, “Lise-Lisans”, “Lise-Yüksek lisans” ve “Lise-Doktora” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim derecesini “Doktora” olarak belirten turistlerin, diğer eğitim derecelerine sahip turistlere göre daha fazla kaynak verimliliği ile ilgili değerlere önem verdiği belirlenmektedir ($\bar{X}_{\text{Doktora}}= 3,99$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) ile eğitim derecesine göre incelendiğinde “Ön lisans- Lise”, “Ön lisans-Lisans”, “Ön lisans-Yüksek lisans” ve “Ön lisans-Doktora” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim derecesini “Ön lisans” olarak belirten turistlerin, diğer eğitim derecelerine sahip turistlere göre daha fazla ekonomik süreklilik değerlerine önem verdiği görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön lisans}}= 4,73$).

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumu arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H_0 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumu arasında anlamlı bir fark yoktur.

H_1 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumu arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 7: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumuna ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Safılık)	Gruplar arası	9.735	3	3.245	14.651	.000
	Gruplar içi	132.225	597	.221		
	Genel	141.960	600			
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Gruplar arası	5.173	3	1.724	5.184	.002
	Gruplar içi	198.580	597	.333		
	Genel	203.753	600			
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Gruplar arası	6.852	3	2.284	6.830	.000
	Gruplar içi	199.641	597	.334		
	Genel	206.493	600			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	23.889	3	7.963	15.593	.000
	Gruplar içi	304.866	597	.511		
	Genel	328.755	600			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	42.758	3	14.253	10.297	.000
	Gruplar içi	826.326	597	1.384		

	Genel	869.084	600			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	10.363	3	3.454	9.982	.000
	Gruplar içi	206.614	597	.346		
	Genel	216.978	600			

Tablo 7'deki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile eşlik edilme durumu ile Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık), Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 7.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile eşlik edilme durumuna ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Eşlik Edilme Durumu	N	\bar{X}	s.s.	Arkadaşlar	Aile	Sevgili	İş Arkadaşları
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Arkadaşlar	203	4.47	.635	-	*	*	*
	Aile	306	4.61	.391	*	-	*	*
	Sevgili	79	4.83	.223	*	*	-	-
	İş Arkadaşları	13	5.00	.000	*	*	-	-
	Toplam	601	4.60	.486				
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Arkadaşlar	203	4.49	.554	-	-	-	*
	Aile	306	4.40	.646	-	-	-	*
	Sevgili	79	4.40	.342	-	-	-	*
	İş Arkadaşları	13	5.00	.000	*	*	*	-
	Toplam	601	4.44	.582				
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Arkadaşlar	203	4.48	.588	-	-	-	*
	Aile	306	4.44	.639	-	-	*	*
	Sevgili	79	4.68	.247	-	*	-	-
	İş Arkadaşları	13	5.00	.000	*	*	-	-
	Toplam	601	4.50	.586				
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Arkadaşlar	203	3.79	.786	-	*	-	*
	Aile	306	4.09	.690	*	-	-	*
	Sevgili	79	3.94	.664	-	-	-	*
	İş Arkadaşları	13	5.00	.000	*	*	*	-
	Toplam	601	3.99	.740				
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Arkadaşlar	203	3.27	1.13	-	-	-	*
	Aile	306	3.19	1.27	-	-	-	*
	Sevgili	79	3.43	.948	-	-	-	*
	İş Arkadaşları	13	5.00	.000	*	*	*	-
	Toplam	601	3.29	1.20				
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Arkadaşlar	203	4.16	.712	-	-	-	*
	Aile	306	4.30	.456	-	-	-	*
	Sevgili	79	4.36	.719	-	-	-	*
	İş Arkadaşları	13	5.00	.000	*	*	*	-
	Toplam	601	4.28	.601				

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 7.1 Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık) ile eşlik edilme durumuna göre incelendiğinde “Aile-Sevgili”, “Aile-İş arkadaşları”,

“Arkadaşlar-Aile”, “Arkadaşlar-Sevgili” ve “Arkadaşlar-İş Arkadaşları” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eşlik edilme durumu “İş arkadaşları” olarak belirten turistlerin, diğer eşlik edilme durumuna sahip turistlere göre daha fazla biyolojik çeşitlilik ve çevresel saflık değerlerine önem verdiği görülmektedir ($\bar{X}_{\text{İş arkadaşları}} = 5,00$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 7.1 Sosyo-kültürel Beklentiler ile eşlik edilme durumuna göre incelendiğinde “İş Arkadaşları-Arkadaşlar”, “İş Arkadaşları-Aile” ve “İş Arkadaşları-Sevgili” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eşlik edilme durumu “İş Arkadaşları” olarak belirten turistlerin, diğer eşlik edilme durumuna sahip turistlere göre daha fazla sürdürülebilir bir destinasyondan sosyo-kültürel beklenti içerisinde olduğu belirlenmektedir ($\bar{X}_{\text{İş arkadaşları}} = 5,00$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 7.1 Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik) ile eşlik edilme durumuna göre incelendiğinde “Aile-Sevgili”, “Aile-İş arkadaşları” ve “Arkadaşlar-İş Arkadaşları” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eşlik edilme durumu “İş Arkadaşları” olarak belirten turistlerin, diğer eşlik edilme durumu sahip turistlere göre daha fazla ekonomik açıdan sosyal eşitliğin sağlandığı bir sürdürülebilir destinasyon beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{İş arkadaşları}} = 5,00$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 7.1 Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile eşlik edilme durumuna göre incelendiğinde “Aile-Arkadaşlar”, “Aile-İş arkadaşları”, “İş Arkadaşları-Sevgili” ve “Arkadaşlar-İş Arkadaşları” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre eşlik edilme durumu “İş arkadaşları” olarak belirten turistlerin, diğer eşlik edilme durumuna sahip turistlere göre daha fazla yerel refah sağlayabilecek ekonomik beklentiler içerisinde bulunduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{İş arkadaşları}} = 5,00$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 7.1 Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ve Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) ile eşlik edilme durumuna göre incelendiğinde “İş Arkadaşları-Arkadaşlar”, “İş Arkadaşları-Aile” ve “İş Arkadaşları-Sevgili” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türü arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla

bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H₀= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türü arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türü arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 8: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türüne ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Gruplar arası	38.898	5	7.780	44.681	.000
	Gruplar içi	100.811	579	.174		
	Genel	139.709	584			
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Gruplar arası	40.215	5	8.043	28.850	.000
	Gruplar içi	161.416	579	.279		
	Genel	201.631	584			
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Gruplar arası	49.833	5	9.967	37.113	.000
	Gruplar içi	155.491	579	.269		
	Genel	205.324	584			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	41.295	5	8.259	16.727	.000
	Gruplar içi	285.889	579	.494		
	Genel	327.184	584			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	102.340	5	20.468	16.188	.000
	Gruplar içi	732.098	579	1.264		
	Genel	834.438	584			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	5.118	5	1.024	3.094	.009
	Gruplar içi	191.560	579	.331		
	Genel	196.678	584			

Tablo 8'deki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türü arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile konaklama türü ile Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık), Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 8.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama türüne ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Konaklama Türü	N	\bar{X}	s.s.	Konaklamasız	Otel	Pansiyon	Apart	Bungalov	Çadır
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Saflık)	Konaklamasız	3	1.10	.000	-	*	*	*	*	*
	Otel	452	4.61	.435	*	-	-	-	-	-
	Pansiyon	41	4.73	.314	*	-	-	-	-	-
	Apart	37	4.71	.385	*	-	-	-	-	-
	Bungalov	31	4.63	.417	*	-	-	-	-	-
	Çadır	21	4.81	.208	*	-	-	-	-	-
	Toplam	585	4.61	.489						
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Konaklamasız	3	1.00	.000	-	*	*	*	*	*
	Otel	452	4.40	.581	*	-	-	-	-	-
	Pansiyon	41	4.55	.292	*	-	-	-	-	-
	Apart	37	4.63	.341	*	-	-	-	-	-
	Bungalov	31	4.48	.215	*	-	-	-	-	-
	Çadır	21	4.77	.086	*	-	-	-	-	-
	Toplam	585	4.43	.587						
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Konaklamasız	3	1.00	.000	-	*	*	*	*	*
	Otel	452	4.52	.544	*	-	-	-	*	*
	Pansiyon	41	4.46	.234	*	-	-	-	*	*
	Apart	37	4.60	.185	*	-	-	-	*	-
	Bungalov	31	3.98	.775	*	*	*	*	-	*
	Çadır	21	4.93	.134	*	*	*	-	*	-
	Toplam	585	4.49	.592						
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Konaklamasız	3	1.00	.000	-	*	*	*	*	*
	Otel	452	3.92	.719	*	-	*	-	-	-
	Pansiyon	41	4.46	.504	*	*	-	-	-	-
	Apart	37	4.13	.713	*	-	-	-	-	-
	Bungalov	31	4.29	.810	*	-	-	-	-	-
	Çadır	21	3.92	.446	*	-	-	-	-	-
	Toplam	585	3.98	.748						
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Konaklamasız	3	1.00	.000	-	*	-	-	-	-
	Otel	452	3.48	1.01	*	-	-	-	-	*
	Pansiyon	41	3.02	1.23	-	-	-	-	-	*
	Apart	37	3.10	1.49	-	-	-	-	-	*
	Bungalov	31	2.96	1.82	-	-	-	-	-	*
	Çadır	21	1.57	1.20	-	*	*	*	*	-
	Toplam	585	3.32	1.19						

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 8.1 Sosyo-kültürel Beklentiler ve Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Saflık) ile konaklama türüne göre incelendiğinde

“Konaklamasız - Otel”, “Konaklamasız - Pansiyon”, “Konaklamasız - Apart”, “Konaklamasız - Bungalov” ve “Konaklamasız - Çadır” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 8.1 Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik) ile konaklama türüne göre incelendiğinde “Konaklamasız - Otel”, “Konaklamasız - Pansiyon”, “Konaklamasız - Apart”, “Konaklamasız - Bungalov”, “Konaklamasız - Çadır”, “Otel - Bungalov”, “Otel - Çadır”, “Pansiyon - Bungalov”, “Pansiyon - Çadır”, “Apart - Bungalov” ve “Bungalov - Çadır” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama türünü “Çadır” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama türüne sahip turistlere göre daha fazla ekonomik açıdan sosyal eşitliğin sağlandığı bir sürdürülebilir destinasyon beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Çadır}} = 4,93$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 8.1 Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile konaklama türüne göre incelendiğinde “Konaklamasız - Otel”, “Konaklamasız - Pansiyon”, “Konaklamasız - Apart”, “Konaklamasız - Bungalov”, “Konaklamasız - Çadır” ve “Pansiyon - Otel” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama türünü “Pansiyon” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama türüne sahip turistlere göre daha fazla yerel refah sağlayabilecek ekonomik beklentiler içerisinde bulunduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Pansiyon}} = 4,46$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 8.1 Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ile konaklama türüne göre incelendiğinde “Konaklamasız - Otel”, “Çadır - Otel”, “Çadır - Pansiyon”, “Çadır - Apart” ve “Çadır-Bungalov” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresi arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H_0 = Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresi arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresi arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 9: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresine ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Gruplar arası	38.764	3	12.921	76.229	.000
	Gruplar içi	102.211	603	.170		
	Genel	140.975	606			
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Gruplar arası	37.754	3	12.585	46.230	.000
	Gruplar içi	164.148	603	.272		
	Genel	201.902	606			
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Gruplar arası	46.823	3	15.608	58.272	.000
	Gruplar içi	161.508	603	.268		
	Genel	208.332	606			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	34.519	3	11.506	26.642	.000
	Gruplar içi	260.427	603	.432		
	Genel	294.946	606			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	16.863	3	5.621	3.898	.009
	Gruplar içi	869.639	603	1.442		
	Genel	886.502	606			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	9.066	3	3.022	8.745	.000
	Gruplar içi	208.382	603	.346		
	Genel	217.447	606			

Tablo 9'daki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile konaklama süresi ile Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık), Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 9.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama süresine ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Konaklama Süresi	N	\bar{X}	s.s.	Günübirlik	2 Gün	3 Gün	4 Gün ve daha fazlası
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Günübirlik	3	1.10	.000	-	*	*	*
	2 Gün	115	4.57	.422	*	-	-	-
	3 Gün	171	4.55	.369	*	-	-	*
	4 Gün ve daha fazlası	318	4.67	.430	*	-	*	-
	Toplam	607	4.60	.482				
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Günübirlik	3	1.00	.000	-	*	*	*

	2 Gün	115	4.57	.320	*	-	-	-
	3 Gün	171	4.40	.359	*	-	-	-
	4 Gün ve daha fazlası	318	4.43	.641	*	-	-	-
	Toplam	607	4.43	.577				
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Günübirlik	3	1.00	.000	-	*	*	*
	2 Gün	115	4.75	.209	*	-	*	*
	3 Gün	171	4.54	.413	*	*	-	-
	4 Gün ve daha fazlası	318	4.41	.634	*	*	-	-
	Toplam	607	4.49	.586				
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Günübirlik	3	1.00	.000	-	*	*	*
	2 Gün	115	3.81	.624	*	-	*	*
	3 Gün	171	4.12	.568	*	*	-	-
	4 Gün ve daha fazlası	318	4.05	.712	*	*	-	-
	Toplam	607	4.01	.697				
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Günübirlik	3	1.00	.000	-	*	*	*
	2 Gün	115	3.22	1.11	*	-	-	-
	3 Gün	171	3.25	.961	*	-	-	-
	4 Gün ve daha fazlası	318	3.33	1.34	*	-	-	-
	Toplam	607	3.27	1.20				
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Günübirlik	3	3.50	.000	-	-	-	-
	2 Gün	115	4.34	.510	-	-	*	*
	3 Gün	171	4.10	.746	-	*	-	-
	4 Gün ve daha fazlası	318	4.35	.514	-	*	-	-
	Toplam	607	4.27	.599				

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 9.1 Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık) ile konaklama süresi göre incelendiğinde ““Günübirlik-2 Gün”, “Günübirlik-3 Gün”, “Günübirlik-4 Gün ve daha fazlası”, “3 Gün-4 Gün ve daha fazlası” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama süresini “4 Gün ve daha fazlası” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama süresine sahip turistlere göre daha fazla biyolojik çeşitlilik ve çevresel sağlık değerlerine önem verdiği görülmektedir ($\bar{X}_{4 \text{ Gün ve daha fazlası}} = 4,67$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 9.1 Sosyo-kültürel Beklentiler ve Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ile konaklama süresine göre incelendiğinde “Günübirlik-2 Gün”, “Günübirlik-3 Gün” ve “Günübirlik-4 Gün ve daha fazlası” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 9.1 Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik) ve Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile konaklama süresine göre incelendiğinde “Günübirlik-2 Gün”,

“Günübirlik-3 Gün” ve “Günübirlik-4 Gün ve daha fazlası”, “2 Gün-3 Gün” ve “2 Gün-4 Gün ve daha fazlası” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 9.1 Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) ile konaklama süresine göre incelendiğinde “2 Gün-3 Gün” ve “2 Gün-4 Gün ve daha fazlası” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama süresini “4 Gün ve daha fazlası” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama süresine sahip turistlere göre daha fazla ekonomik süreklilik değerlerine önem verdiği görülmektedir (\bar{X} 4 Gün ve daha fazlası= 4,35).

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığı arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve ikiden fazla bağımsız gruplar için Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) uygulanarak test edilmiştir.

H₀= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığı arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığı arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 10: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığına ilişkin tek faktörlü varyans analizi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	Sig.(p)
Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	Gruplar arası	2.657	5	.531	2.327	.041
	Gruplar içi	140.474	615	.228		
	Genel	143.132	620			
Sosyo-Kültürel Beklentiler	Gruplar arası	46.247	5	9.249	35.890	.000
	Gruplar içi	158.493	615	.258		
	Genel	204.740	620			
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	Gruplar arası	46.150	5	9.230	34.917	.000
	Gruplar içi	162.570	615	.264		
	Genel	208.719	620			
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	Gruplar arası	20.175	5	4.035	7.914	.000
	Gruplar içi	313.539	615	.510		
	Genel	333.714	620			
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	Gruplar arası	41.474	5	8.295	6.029	.000
	Gruplar içi	846.076	615	1.376		
	Genel	887.551	620			
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	Gruplar arası	23.671	5	4.734	14.944	.000
	Gruplar içi	194.837	615	.317		
	Genel	218.508	620			

Tablo 10'daki bulgulara göre sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifade ile konaklama sıklığı ile Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık), Sosyo-Kültürel Beklentiler, Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik), Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah), Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği), Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık görülmektedir.

Tablo 10.1: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile konaklama sıklığına ilişkin grup istatistikleri ve Scheffe testi sonuçları

Faktör	Konaklama Sıklığı	N	\bar{X}	s.s.	2 ve daha az	3-5 defa	6-8 defa	9-11 defa	12-14 defa	15 ve daha fazla
Sosyo-Kültürel Beklentiler	2 ve daha az	264	4.44	.560	-	-	-	-	*	-
	3-5 defa	229	4.45	.388	-	-	-	-	*	-
	6-8 defa	58	4.68	.225	-	-	-	-	*	-
	9-11 defa	45	4.56	.234	-	-	-	-	*	-
	12-14 defa	15	2.77	1.60	*	*	*	*	-	*
	15 ve daha fazla	10	4.55	.000	-	-	-	-	*	-
Toplam	621	4.44	.574							
Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	2 ve daha az	264	4.43	.641	-	*	-	*	*	-
	3-5 defa	229	4.62	.301	*	-	-	-	*	-
	6-8 defa	58	4.57	.307	-	-	-	-	*	-
	9-11 defa	45	4.74	.199	*	-	-	-	*	-
	12-14 defa	15	2.92	1.37	*	*	*	*	-	*
	15 ve daha fazla	10	4.16	.000	-	-	-	-	*	-
Toplam	621	4.50	.580							
Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	2 ve daha az	264	3.97	.881	-	-	-	*	*	-
	3-5 defa	229	3.92	.605	-	-	-	*	*	-
	6-8 defa	58	4.13	.278	-	-	-	-	*	-
	9-11 defa	45	4.40	.626	*	*	-	-	*	-
	12-14 defa	15	3.20	.516	*	*	*	*	-	-
	15 ve daha fazla	10	3.66	.000	-	-	-	-	-	-
Toplam	621	3.97	.733							
Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	2 ve daha az	264	3.01	1.30	-	*	*	*	-	-
	3-5 defa	229	3.43	1.12	*	-	-	-	-	-
	6-8 defa	58	3.63	.921	*	-	-	-	-	-
	9-11 defa	45	3.65	.655	*	-	-	-	-	-
	12-14 defa	15	2.86	1.80	-	-	-	-	-	-
	15 ve daha fazla	10	3.00	.000	-	-	-	-	-	-
Toplam	621	3.27	1.19							
Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	2 ve daha az	264	4.31	.605	-	-	-	-	-	*
	3-5 defa	229	4.17	.486	-	-	*	-	-	*
	6-8 defa	58	4.48	.569	-	*	-	-	-	*
	9-11 defa	45	4.45	.713	-	-	-	-	-	*
	12-14 defa	15	4.46	.516	-	-	-	-	-	*
	15 ve daha fazla	10	3.00	.000	*	*	*	*	*	-
Toplam	621	4.27	.593							

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 10.1 Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık) ile konaklama sıklığına göre incelendiğinde ikili grupları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 10.1'deki farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 10.1 Sosyo-Kültürel Beklentiler ile konaklama sıklığı incelendiğinde “2 ve daha az-12-14 defa”, “3-5 defa-12-14 defa”, “6-8 defa-12-14 defa”, “9-11 defa-12-14 defa” ve “12-14 defa-15 ve daha fazla” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama sıklığını “6-8 defa” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama sıklığına sahip turistlere göre daha fazla sürdürülebilir bir destinasyondan sosyo-kültürel beklenti içerisinde olduğu belirlenmektedir ($\bar{X}_{6-8 \text{ defa}} = 4,68$).

Tablo 10.1'deki farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 10.1 Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik) ile konaklama sıklığı incelendiğinde “2 ve daha az-3-5 defa”, “2 ve daha az-9-11 defa”, “2 ve daha az-12-14 defa”, “3-5 defa-12-14 defa”, “6-8 defa-12-14 defa”, “9-11 defa-12-14 defa” ve “12-14 defa-15 ve daha fazla” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama sıklığını “9-11 defa” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama sıklığına sahip turistlere göre daha fazla ekonomik açıdan sosyal eşitliğin sağlandığı bir sürdürülebilir destinasyon beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{9-11 \text{ defa}} = 4,74$).

Tablo 10.1'deki farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 10.1 Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah) ile konaklama sıklığı incelendiğinde “15 ve daha fazla” konaklama sıklığına sahip turistler arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “2 ve daha az-9-11 defa”, “2 ve daha az-12-14 defa”, “3-5 defa-9-11 defa”, “3-5 defa-12-14 defa”, “6-8 defa-12-14 defa” ve “9-11 defa-12-14 defa” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama sıklığını “9-11 defa” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama sıklığına sahip turistlere göre daha fazla yerel halka, refah sağlayabilecek ekonomik beklentiler içerisinde olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{9-11 \text{ defa}} = 4,40$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 10.1 Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği) ile konaklama sıklığı incelendiğinde “12-14 defa” ve “15 ve daha fazla” konaklama sıklığına sahip turistler arasında önemli bir fark olmadığı buna karşılık “2 ve daha az-3-5 defa”, “2 ve daha az-6-8

defa” ve “2 ve daha az-9-11 defa” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama sıklığını bir yılda “9-11 defa” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama sıklığına sahip turistlere göre daha fazla kaynak verimliliği ile ilgili değerlere önem verdiği belirlenmektedir ($\bar{X}_{9-11 \text{ defa}} = 4,65$).

Farklılıkların hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Scheffe Testi) sonuçlarına ilişkin Tablo 6.1 Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik) ile konaklama sıklığına göre incelendiğinde “2 ve daha az-15 ve daha fazla”, “3-5 defa-15 ve daha fazla”, “3-5 defa-6-8 defa”, “6-8 defa-15 ve daha fazla”, “9-11 defa-15 ve daha fazla” ve “12-14 defa-15 ve daha fazla” ikili grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre konaklama sıklığını bir yılda “6-8 defa” olarak belirten turistlerin, diğer konaklama sıklığına sahip turistlere göre daha fazla ekonomik süreklilik değerlerine önem verdiği görülmektedir ($\bar{X}_{6-8 \text{ defa}} = 4,48$).

Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ilgi duyulan turizm türü arasında anlamlı bir farkın olup olmamasına yönelik hipotezler kurulmuş ve bağımsız gruplar için T- Testi (Independent- Sample T- Test) uygulanarak analiz edilmiştir.

H₀= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ilgi duyulan turizm türü arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁= Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ilgi duyulan turizm türü arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 11: Sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin değerlendirilmesi ile ilgi duyulan turizm türüne göre karşılaştırılması (t-testi sonuçları)

		İlgi Duyma Durumu	N	\bar{X}_{rt}	s.s.	s.d.	t	p
Deniz-Kum-Güneş Turizmi	Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	İlgisiz	121	4.56	.489	619	-1.236	.218
		İlgili	500	4.62	.478			
	Sosyo-Kültürel Beklentiler	İlgisiz	121	4.48	.387	619	1.121	.263
		İlgili	500	4.43	.611			
	Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	İlgisiz	121	4.32	.618	619	-3.488	.001
		İlgili	500	4.54	.563			
	Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	İlgisiz	121	3.73	.664	619	-4.485	.000
		İlgili	500	4.03	.737			
	Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	İlgisiz	121	2.48	1.29	619	-7.683	.000
		İlgili	500	3.46	1.09			
	Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	İlgisiz	121	4.01	.203	619	-9.327	.000
Kültür Turizmi	Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Sağlık)	İlgili	174	4.63	.640	619	.571	.569
		İlgisiz	447	4.60	.401			
	Sosyo-Kültürel Beklentiler	İlgili	174	4.50	.642	619	1.483	.139
		İlgisiz	447	4.42	.544			
	Ekonomik Beklentiler (Sosyal	İlgili	174	4.49	.695	619	-.234	.816

	Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	İlgisiz	447	4.50	.529	619	2.705	.007
		İlgili	174	4.11	.834			
	Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	İlgisiz	447	3.92	.684	619	-.609	.543
		İlgili	174	3.21	1.40			
	Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	İlgisiz	447	3.29	1.10	619	1.776	.077
		İlgili	174	4.33	.581			
Spor Turizmi	Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Safılık)	İlgisiz	490	4.59	.502	619	-2.454	.015
		İlgili	131	4.68	.376			
	Sosyo-Kültürel Beklentiler	İlgisiz	490	4.42	.615	619	-2.084	.038
		İlgili	131	4.51	.378			
	Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	İlgisiz	490	4.51	.571	619	1.159	.248
		İlgili	131	4.44	.612			
	Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	İlgisiz	490	3.97	.780	619	-.415	.678
		İlgili	131	3.99	.523			
	Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	İlgisiz	490	3.35	1.15	619	3.394	.001
		İlgili	131	2.93	1.28			
	Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	İlgisiz	490	4.24	.599	619	-2.036	.043
		İlgili	490	4.24	.599			
Gastronomi Turizmi	Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Safılık)	İlgisiz	470	4.60	.503	619	-.921	.358
		İlgili	151	4.63	.398			
	Sosyo-Kültürel Beklentiler	İlgisiz	470	4.47	.468	619	1.709	.089
		İlgili	151	4.35	.817			
	Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)	İlgisiz	470	4.46	.513	619	-2.293	.023
		İlgili	151	4.61	.742			
	Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)	İlgisiz	470	3.94	.755	619	-2.240	.026
		İlgili	151	4.08	.651			
	Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)	İlgisiz	470	3.26	1.20	619	-.169	.866
		İlgili	151	3.28	1.18			
	Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)	İlgisiz	470	4.25	.603	619	-1.295	.196
		İlgili	470	4.25	.603			

Tablo 11’ de sürdürülebilir destinasyondan turist beklentilerinin belirlenebilmesi için 0,05 anlamlılık düzeyinde $p < 0,05$ bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Tablo 11 “deniz-kum-güneş turizmi” açısından incelendiğinde “Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)”, “Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)”, “Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)” ve “Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)” düzeyinde p değerinin 0,05’ten küçük olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle söz konusu beklenti boyutlarında H_0 hipotezi reddedilerek, “Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)”, “Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)”, “Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)” ve “Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)” boyutları ile deniz-kum-güneş turizmi arasında anlamlı bir farklılık olduğu kabul edilmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan kültür turizmine ilgi duyan turistlerin beklentilerinin belirlenebilmesi için 0,05 anlamlılık düzeyinde $p < 0,05$ inceleme yapıldığında “Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)” düzeyinde p değerinin 0,05’ten küçük olduğu görülmektedir.

Tablo 11’ de sürdürülebilir destinasyondan turist beklentilerinin belirlenebilmesi için 0,05 anlamlılık düzeyinde $p < 0,05$ bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Tablo 11 “spor turizmi” açısından incelendiğinde “Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik

ve Çevresel Safılık)", "Sosyo-Kültürel Beklentiler", "Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)" ve "Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)" düzeyinde p değerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle söz konusu beklenti boyutlarında H_0 hipotezi reddedilerek, "Çevresel Beklentiler (Biyolojik Çeşitlilik ve Çevresel Safılık)", "Sosyo-Kültürel Beklentiler", "Çevresel Beklentiler (Kaynak Verimliliği)" ve "Ekonomik Beklentiler (Ekonomik Süreklilik)" boyutları ile spor turizmi arasında anlamlı bir farklılık olduğu kabul edilmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan gastronomi turizmine ilgi duyan turistlerin beklentilerinin belirlenebilmesi için 0,05 anlamlılık düzeyinde $p < 0,05$ inceleme yapıldığında "Ekonomik Beklentiler (Sosyal Eşitlik)" ve "Ekonomik Beklentiler (Yerel Refah)" düzeyinde p değerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma sonucunda, sürdürülebilir bir destinasyondan turist beklentilerinin belirlenebilmesi amaçlanmıştır. Turist beklentilerinin sürdürülebilir destinasyondan beklentilerinin neler olduğuna ilişkin sonuçlardan faydalanarak destinasyon yöneticilerinin ya da paydaşlarının destinasyon pazarlama kararlarında etkin çözümler geliştirmesi sağlanabilir. Bu sayede mevcut destinasyonlar ve potansiyel destinasyonların sürdürülebilirliği sağlanacak olup turizmin bölgesel faydaları etkin hale getirilebilecektir. Çalışma verileri doğrultusunda yapılan analizler ışığında, çeşitli sonuçlar elde edilmiştir.

Deniz-Kum-Güneş turizmi için turistik faaliyet gösteren katılımcılar aynı zamanda kültür turizmi, gastronomi ve spor turizmi için de sürekli yaşadıkları yerleri geçici olarak terk etmektedir. Diğer ifadeyle Deniz-Kum-Güneş turizminden faydalanamayan destinasyonlar için alternatif turizm faaliyetleri de söz konusudur. Özellikle kültür turizminden faydalanabilmek amacıyla destinasyonlarını, çeşitli pazarlama stratejileriyle geliştirebilir ve sürdürülebilir hale getirebilecekleri görülmektedir.

Dört günden fazla süreyle turizm faaliyetinde bulunan ve bu turizm faaliyetini çoğunlukla ailesiyle geçirmek isteyen turist grubuna yönelik pazarlama çalışmaları yapılarak destinasyon tercih edilirliliği ve destinasyondaki turizm faaliyetlerinin mevsimlere yayılabilmesi mümkün görünmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyon söz konusu olduğunda katılımcı turistlerin özellikle ekonomik beklentiler üzerinde yoğunlaştığı belirlenmektedir. Ekonomik beklentiler incelendiğinde, tek yönlü olmadığı katılımcı turistlerin aynı zamanda yerel halka da ekonomik fayda sağlama

beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir. Sosyo-kültürel beklentiler için herhangi bir ayrışmaya gitmeyen katılımcı turistler, destinasyonun çevresel sağlığı ile çevresel kaynakların verimli bir şekilde değerlendirilmesi konusunu ayrı ayrı değerlendirmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan kadın turistler, sosyo-kültürel ve ekonomik beklentiler açısından erkek turistlere göre daha hassas değerlendirme yapmaktadır. Ancak çevresel beklentiler boyutunda kadın ve erkek turistler arasında beklentiler açısından bir farklılık görülmemektedir.

Üçüncü yaş grubundaki turistlerin, sürdürülebilir bir destinasyonda sosyal eşitliğe ve yerel refaha bağlı ekonomik beklentiler içerisinde olduğu belirlenmektedir. Diğer bir ifadeyle üçüncü yaş grubundaki katılımcı turistler, yerel halkın turizmden elde edilen gelirden pay almasını beklemektedir. Aynı zamanda turizmin ortaya çıkardığı istihdam durumunda yerel halkın eşit bir şekilde fayda sağlamasını da beklediği görülmektedir.

Orta yaş grubundaki turistler ise destinasyona gelen turist miktarının kontrol altında tutulması gerektiği ve gerekirse müdahale ederek fazla turist alımının engellenmesi gerektiği yönünde beklentilere sahip olduğu belirlenmektedir. Bununla birlikte söz konusu grup destinasyondaki yerel işletmelerin olumlu ya da olumsuz görüşleri, beklenti, istek ya da şikayetlerinin dikkate alınması gerektiği hususuna diğer katılımcı yaş gruplarından daha fazla önem vermektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan beklentiler ekonomik duruma göre incelendiğinde, ekonomik durumunu çok iyi olarak belirten katılımcı turistlerin çevresel ve ekonomik açıdan beklentilerinin öne çıktığı görülmektedir. Ancak grubun sosyo-kültürel değerler açısından herhangi bir beklenti içinde olmadıkları belirlenmektedir. Diğer bir ifadeyle ekonomik durumunu çok iyi olarak belirten katılımcıların, yerel halkla iletişime geçmek konusunda herhangi bir hassasiyet göstermediği görülmektedir.

Eğitim derecesi ile sürdürülebilir bir destinasyondan beklentiler incelendiğinde ön lisans seviyesinde eğitim derecesine sahip katılımcıların, sosyo-kültürel ve ekonomik beklentiler içerisinde olduğu tespit edilmektedir. Öte yandan doktora derecesine sahip katılımcı turistlerin, ekonomik açıdan sosyal eşitliğin sağlandığı ve çevresel açıdan kaynakların verimli kullanıldığı destinasyonlar konusunda hassas oldukları görülmektedir.

Sürdürülebilir bir destinasyondan beklentiler bağlamında turizm faaliyetlerine katılımında kendisine ailesinin eşlik ettiği katılımcılar çoğunlukta olmasına rağmen çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan beklentilerde hassaslaşma durumunun iş arkadaşlarıyla katılımında olduğu dikkat çeken bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır.

Sürdürülebilir bir destinasyondan beklentiler açısından konaklama türü ile ilgili ilişkiler değerlendirildiğinde konaklama türü fark etmeksizin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel beklentilerin bulunduğu görülmektedir. Aynı durum konaklama süresi ve konaklama sıklığı açısından da ortaya çıkmaktadır. Diğer ifadeyle katılımcı turistlerin konaklama eğilimleri ile sürdürülebilir bir destinasyondan sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel açıdan beklentiler içerisinde bulunmaktadır. Yerel halkla iletişime geçmek, ekonomik değerlerin yerel halka yayılması ve destinasyonun çevresel zenginliklerinin korunması bağlamında konaklama eğilimi önem arz etmektedir. Destinasyonlar, turistlerin daha uzun süreli ve daha sık konaklama yapmasını sağlamak amacıyla sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel beklentilere önem vermek durumundadır. Herhangi bir beklentiye daha az önemli gibi davranmak turist beklentilerinde ve tatmininde düşüşe neden olacağı ön görülmektedir.

Deniz-Kum-Güneş turizmi amacıyla seyahat eden turist grupları açısından ekonomik beklentiler ve kaynak verimliliği açısından çevresel beklentiler önem arz etmektedir. Kültür turizmi katılımcıları ise ekonomik beklentiler açısından bir farklılık gösterirken spor turizminde olası sonuç olarak çevresel beklentilerin farklılık oluşturduğu görülmektedir. Son olarak gastronomi turistleri ise ekonomik beklentiler açısından farklılık ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışmada turistlerin beklentilerinin farklı faktörler kapsamında çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Destinasyonlar belirlenip pazarlanırken sürdürülebilirlik sağlanması amacıyla hedef kitle öncelikle belirlenmeli ve hedef kitlenin beklentilerine dikkat edilerek planlama yapılmalıdır. Bu bağlamda destinasyonlarda yerel yönetimler çevresel beklentileri karşılama adına çevreye zarar veren katı, sıvı ve gaz atıkları önleyici önlemler alarak çevreye olan olumsuz etkileri azaltmalıdır. Çevreye zarar veren yakıtlar yerine alternatif enerji kaynaklarının kullanımı için projeler geliştirilmelidir. Hayvan ve bitki türlerinin korunarak alternatif turizm çeşitleri için potansiyel olan bu kaynakların sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Yerel halkı da turizm faaliyetlerinin içine katacak projeler yapılmalı ve yerel ürünlerin üretimi ve satışı için fırsat yaratılmalıdır. Bu bağlamda yerel halkta turizm bilinci oluşması için bilgilendirmeler yapılmalı, orta öğretim ve yükseköğretim kurumlarının ders planlarına turizm ile ilgili dersler konulmalıdır. Böylece bölgede gerekli olan eğitilmiş işgücü ihtiyacı da karşılanmış olacaktır.

Destinasyonlarda faaliyet gösteren turizm işletmeleri, enerji kaynaklarının sürdürülebilirliği için tasarruf sağlayıcı önlemler almalıdır. Böylece turizm işletmelerinin çevreye karşı olan olumsuz etkilerinin azaltılması sağlanmalıdır. Destinasyonda kaynakların verimli kullanımı

açısından yapılacak olan yatırımlar, taşıma kapasitesi dikkate alınarak planlanmalı ve buna göre teşvikler verilmelidir.

Sonuç olarak turist grupları ilgi duyulan turizm türü açısından birlikte değerlendirilmektedir. Bu durum sürdürülebilir destinasyondan turist beklentilerini ortaya koyuyor olsa da çalışma için kısıt oluşturmaktadır. Her bir turist grubunun ilgi duyulan turizm türüne göre ayrı ayrı değerlendirilmesi, turist beklentileri açısından daha net sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle gelecekte yapılacak çalışmalarda turist beklentilerinin ilgi duyulan turizm türüne ayrı ayrı incelenmesi bu çalışma da gizil kalmış bilgileri ortaya çıkaracaktır. Destinasyon yöneticilerinin ise destinasyonlarını geliştirirken hangi turizm türüne ağırlık vereceklerse ona göre turist beklentilerini değerlendirerek doğrudan destinasyonlarına yönelik incelemeler yapmaları daha net sonuçlara ulaşmalarını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Dwijayanthi, P. T., Jones, K. ve Satyawati, N. G. A. D. (2017). Indigenous people, economic development and sustainable tourism: A comparative analysis between Bali, Indonesia and Australia, *Udayana Journal of Law and Culture*, 1(1), 16-30.
- Gannon, A. (1994), Rural tourism as a factor in rural community economic development for economies in transition, *Journal of Sustainable Tourism*, 2(1-2), 51-60, DOI: 10.1080/09669589409510683.
- Gebreegziabher A., A. ve Kumar, S. (2019). The structural relationship between tourist satisfaction and sustainable heritage tourism development in Tigray, Ethiopia, *Heliyon*, 5, 1-31, doi: 10.1016/j.heliyon.2019. e01335.
- Hassan, S. S. (2000). Determinants of market competitiveness in an environmentally sustainable tourism industry, *Journal of Travel Research*, 38(3), 239-245, <https://doi.org/10.1177/004728750003800305>.
- Hornoiu, R. I., Padurean, M. A., Nica, A. ve Maha, L. (2014). Tourism consumption behavior in natural protected areas, *Amfiteatru Economic Journal*, 16(Special No. 8), 1178-1190.
- Hyungsuk, C. ve Tazim, J. (2009). Tourism on organic farms in South Korea: A new form of ecotourism, *Journal of Sustainable Tourism*, 17(4), 431-454, DOI:10.1080/09669580802713440.
- Islam, Md. T., Boro, A. ve Phuntsho, N. (2019). A study on sustainable tourism development in Bhutan: quantifying the awareness of millennial people of Bhutan towards Sustainable Development, *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 2(1), 1-13.
- Johnson, D. (2002). Environmentally sustainable cruise tourism: a reality check, *Marine Policy*, 26 (2002), 261–270, [https://doi.org/10.1016/S0308-597X\(02\)00008-8](https://doi.org/10.1016/S0308-597X(02)00008-8).

- Khairat, G. ve Maher, A. (2012). Integrating sustainability into tour operator business: an innovative approach in sustainable tourism, *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal Of Tourism*, 7(1), 213-233.
- Kristjánsdóttir, K. R., Ólafsdóttir, R. ve Ragnarsdóttir, K. V. (2018). Reviewing integrated sustainability indicators for tourism, *Journal of Sustainable Tourism*, 26(4), 583-599, DOI: 10.1080/09669582.2017.1364741.
- Lee, K. F. (2001). Sustainable tourism destinations: The importance of cleaner production, *Journal of Cleaner Production*, 9 (2001), 313–323, [https://doi.org/10.1016/S0959-6526\(00\)00071-8](https://doi.org/10.1016/S0959-6526(00)00071-8).
- Lester, P., Inman, D. ve Bishop, L..K. (2014). *Handbook of Tests and Measurement in Education and the Social Sciences*, London: Rowman & Littlefield.
- Madafuri, B. (2018). Implication of characteristics of tourism products towards marketing strategy, *International Journal Of Scientific & Technology Research*, 7(8), 233-235.
- Mylan, J. A. (2018). Sustainable tourism in Costa Rica: aligning tourists' interests with local development, *PURE Insights*, 7(8), [URL:<https://digitalcommons.wou.edu/pure/vol7/iss1/8>] (Erişim 13 Kasım 2019).
- O'Sullivan, D. ve Jackson, M. J. (2002). Festival Tourism: A contributor to sustainable local economic development?, *Journal of Sustainable Tourism*, 10(4), 325-342, DOI: 10.1080/09669580208667171.
- Pan, S., Gao, M., Kim, Hyunook S., Kinjal J., Pei, S. ve Chiang, P. (2018). Advances and challenges in sustainable tourism toward a green economy, *Science of The Total Environment*, 635, 452-469, <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.04.134>.
- Polar Research and Policy Initiative (2019). Sustainable tourism development in the Nordic Arctic – Proceedings and Analysis, Workshop in Northern Iceland, 18-22 March 2019. [https://www.nordregio.org/wp-content/uploads/2018/07/Proceedings-Workshop-15-June-2019-Final_brochure3.pdf] (Erişim 14 Kasım 2019).
- Rutty, M. ve Richardson, R. B. (2019). Tourism research in cuba: gaps in knowledge and challenges for sustainable tourism, *Sustainability*, 11(12), 3340, <https://doi.org/10.3390/su11123340>.
- Spenceley, A. (2005). Nature-based Tourism and environmental sustainability in South Africa, *Journal of Sustainable Tourism*, 13(2), 136-170, DOI:10.1080/09669580508668483.
- TsungHung, L. ve FenHauh, J. (2019). Can community-based tourism contribute to sustainable development? Evidence from residents' perceptions of the sustainability, *Tourism Management*, 70, 368–380. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.003>.
- UNEP (2005). *Making Tourism More Sustainable, A guide for Policy Makers*. [<http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf>] (Erişim 26 Kasım 2019).